

folynak, a török pasa „nehezen tudta elképzelni, hogy leánya (...) mostantól egy írásműben él, zörgő papírlapokon”¹⁸, mi olvasók pedig nem tudjuk, hogy ki mikor mit ír. Tény, hogy Márton László rengeteg részletet felidéz a török hódoltság végéről, de ezeket úgy említi meg, mint egy nem létező, százharminc évvel ezelőtt megírt regény részleteit. „Így kezdtük volna, írja Márton egy 1697–98-ról szóló politikai és diplomáciatörténeti áttekintés után, ha száz vagy százharminc évvel ezelőtt írjuk ezt a regényt, nem pedig most. Ám a közben eltelt idő sok egyéb mellett azt is lehetetlenné teszi, hogy úgy meséljük el a tárgyalások történetét, mintha magunk is ott ülnénk a diplomaták mellett, mintha saját fülünkkel hallanánk indulatos vitáikat és körmönfont alkudozásait.” Regények és személyek egybefonódnak, identitásuk bizonytalan, Mészáros Ignác most írja és még be sem fejezte regényét akkor, amikor Márton László regénye már lezárul.

A posztmodern történelmi regény a már említett, a tizenharmadiktól a huszadik század közepéig terjedő példák után, a legújabb és talán legkülönösebb, mindenestre legszédítőbb válfaja annak, amit írásom elején a regény határainak neveztem.

¹⁸ III. kötet, 248. és 228.